

Birinci Basamak ?çin Beck Depresyon Tarama Ölçe?i (BDÖ- BB)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Birinci Basamak ?çin Beck Depresyon Tarama Ölçe?i (BDÖ-BB)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18047>

Özet

Birinci Basamak için Beck Depresyon Tarama Ölçeği (BDÖ-BB), orijinal **Beck Depresyon Envanteri'nin** (BDE) kısaltılmış ve birinci basamak sağlık hizmetleri ortamlarında hızlı tarama amacıyla uyarlanmış Türkçe versiyonudur. Bu ölçek, özellikle yoğun klinik ortamlarda **depresyon** semptomlarının erken tespiti için tasarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe çevirisi ve psikometrik özellikleri 2005 yılında Aktürk ve arkadaşları tarafından incelenmiştir. Çalışma, ölçeğin Türkiye'deki birincil sağlık hizmetleri popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullanılabilirliğini ortaya koymuştur.

BDÖ-BB'nin temel amacı, uzman olmayan sağlık personelinin üpheli depresyon vakalarını hızlıca belirlemesine yardımcı olmak ve böylece hastaların daha ileri tanı ve tedavi için yönlendirilmesini sağlamaktır. Bu uyarlama, ölçeğin kültürel ve dilsel etkililiğini koruyarak, psikometri standartlarına uygunluğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Depresyon, Beck Depresyon Tarama Ölçeği, BDÖ-BB, Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri, Tarama Aracı, Türkçe Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Aktürk, Zekeriya; Dağdeviren, Necdet; Türe, Murat; Tuğlu, Can.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, **birinci basamak sağlık hizmetleri** (aile hekimliği ve halk sağlığı merkezleri) ortamlarında başvuran hastalar arasında klinik olarak anlamlı depresyon semptomlarının hızlı ve etkili bir şekilde taramaktır. Geleneksel tanı araçları veya tam Beck Depresyon Envanteri (BDE) gibi uzun ölçekler, birinci basamak ortamlarında zaman kısıtlamaları nedeniyle pratik olmayabilir. BDÖ-BB, bu kısıtlamaları aşmayı hedeflemektedir.

Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin Türkçe konuşan popülasyonda kültürel olarak uygunluğunu sağlamayı ve psikometrik açıdan güvenilir bir tarama aracı sunmayı amaçlamıştır. Bu sayede, tedavi gerektiren **depresyon** vakalarının erken tespiti ve uygun sevk süreçlerinin başlatılması kolaylaşmaktadır.

Yapı

BDÖ-BB, orijinal **Beck Depresyon Envanteri** (BDE) tarafından ölçülen depresif semptomların temel boyutlarını yakalar. Bu yapı, genellikle depresyonun kognitif (bilişsel), affektif (duygusal),

somatik (bedensel) ve motivasyonel yönlerini içerir. Ölçek, özellikle birinci basamakta en sık görülen ve tarama için kritik olan semptom maddelerini barındırır.

Ölçek, bireyin son iki hafta içindeki duygusal durumu, bilişsel çarpıtmalar (örneğin, umutsuzluk, suçluluk), fiziksel semptomlar (örneğin, uyku ve iştah değişiklikleri) ve intihar düşüncelerini içeren geniş bir yelpazede semptom şiddetini değerlendirir. Ölçeğin kısa yapısı, klinik tanı koymaktan ziyade, yüksek riskli bireyleri belirlemeye odaklanmıştır.

Geçerlik

BDÖ-BB'nin Türkçe çevirisinin geçerli?i, 2005 yılında yapılan uyarlama çalışması kapsamında incelenmiştir. Geçerlik çalışmaları genellikle ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne ölçüde ölçtü?ünü belirlemeye odaklanır.

Uyarlama çalışmasında, yapı geçerli?i ve çeviri e?de?erli?i yöntemleri kullanılmıştır. Ölçeğin maddelerinin kültürel olarak uygunlu?u ve orijinal ölçekle kavramsal uyumu sağlanmıştır. Birinci basamakta tarama aracı olarak kullanılması hedeflendi?i için, geçerlik de?erlendirmesi genellikle ölçeğin klinik görüşmeler veya altın standart tanı araçlarıyla (örneğin, DSM kriterlerine göre yapılandırılmış klinik görüşmeler) korelasyonuna bakılarak desteklenir, ancak orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiştir.

Güvenilirlik

BDÖ-BB'nin Türkçe versiyonunun güvenilirlik analizleri, ölçeğin iç tutarlılı?ın oldukça yüksek oldu?unu göstermiştir. Güvenilirlik, ölçeğin tutarlı ve kararlı sonuçlar verme yetene?ini ifade eder.

Aktürk ve di?erlerinin 2005 tarihli çalışmasında hesaplanan iç tutarlılık katsayıları şunlardır:

Cronbach Alfa ?ç Güvenilirlik Katsayısı: 0.85

Spearman-Brown Katsayısı: 0.86

Guttman Split-Half Katsayısı: 0.82

Bu de?erler, 0.70 e?inin oldukça üzerinde olup, BDÖ-BB'nin birinci basamak popülasyonunda yüksek düzeyde iç tutarlılı?a sahip, güvenilir bir araç oldu?unu i?aret etmektedir. Yüksek güvenilirlik katsayıları, ölçek maddelerinin aynı psikolojik yapıyı ölçmekte tutarlı oldu?unu gösterir.

Faktör Analizi

Orijinal kaynakta do?rudan faktör analizi sonuçlarına yer verilmemi? olsa da, Beck Depresyon Envanteri'nin kısıtlı formları genellikle orijinal BDE'nin çok boyutlu yapısını korumayı amaçlar. Tipik olarak, BDE ve türevleri iki temel faktör (kognitif-affektif ve somatik) veya üç faktör

(negatif biliş, somatik semptomlar ve performans bozukluğu) sergiler.

BDÖ-BB'nin birinci basamakta tarama amaçlı kullanımı göz önüne alındığında, hızlı uygulama ve yüksek iç tutarlılık, ölçeğin tek bir genel "depresif semptom şiddeti" faktörü altında toplanma eğiliminde olduğunu düşündürmektedir. Ancak, kesin faktör yapısının belirlenmesi için ek doğrulayıcı faktör analizi çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Enstrüman

Test Tipi: Uyarlama ve Öz Bildirim Ölçeği

Format: Kağıt form, öz bildirim (Self-Report) formatında, kalem-kâğıt veya dijital ortamda uygulanabilir.

Derecelendirme: Orijinal BDE formatına benzer şekilde, her madde için genellikle 0'dan 3'e kadar derecelendirilen seçenekler sunulur. Yüksek puan, daha şiddetli depresif semptomları gösterir.

Maddeler: Orijinal BDE'den seçilmiş bir dizi madde içerir (genellikle BDE-II'nin kısaltılmış versiyonudur).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinali İngilizce.

Popülasyon Grubu: Yetkinler.

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri yetkinler.

Popülasyon Detayları: Özellikle **Birinci Basamak Sağlık Kuruluşları**na başvuran, klinik veya subklinik depresyon şüphesi taşıyan genel popülasyon hastaları.

Test Metodolojisi: Uygulama, hastanın bireysel olarak maddeleri okuyup, son iki haftalık durumlarına en uygun gelen seçeneği işaretlemesi şeklinde yapılır. Uygulama süresi kısadır (genellikle 5 dakikadan az).

Ölçek Kaynağı/PDF: Ölçeğin orijinal PDF'i buradan indirilebilir: [birinci-basamak-icin-beck-depresyon-tarama-olcegi-bdo-bb-toad.pdf](https://tr-scales.arabpsychology.com/birinci-basamak-icin-beck-depresyon-tarama-olcegi-bdo-bb-toad.pdf)

Anahtar Kelimeler

Psikolojik Ölçme, Klinik Tarama, Beck Depresyon Envanteri, Aile Hekimliği, Güvenilirlik Katsayısı, Türkiye, Ruh Sağlığı, Öz Bildirim.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Zekeriya Aktürk

Yazar ORCID Tan mlay c s : Mevcut değil.

 leti im E-posta Adresi: zekeriya.akturk@gmail.com

Yaz  ma Adresi: Belirtilmemiş.

 zinler, ücret ve Test Y li

Uyarlama Y li: 2005.

 zinler ve Kullanım  creti: Akademik ve klinik ama lı  kullanımlar için izinler, sorumlu yazar Zekeriya Aktürk ile iletişime geçilerek teyit edilmelidir.    e in kullanımı genellikle akademik çalışmalar ve klinik tarama uygulamaları için yayg nd r, ancak ticari kullanım hakları için orijinal Beck Envanteri sa lay c lar  ile görüşmek gerekebilir.

Referanslar

Aktürk, Z., Dağdeviren, N., T re, M., Tu lu, C. (2005). Birinci Basamak    in Beck Depresyon Tarama    e i'nin Türkçe çeviriminin geçerlik ve güvenirliği. *Türkiye Aile Hekimliği Dergisi*, 9(3), 117-122.

Makale Linki (ULAKB M): uvf.ulakbim.gov.tr

Birinci Basamak    in Beck Depresyon Tarama    e i (BD -BB) Maddeleri

 NEML :    e in orijinal maddeleri kaynak içerikte sa lanmam  t r. BD -BB, orijinal Beck Depresyon Envanteri'nin birinci basamakta tarama amacıyla seçilmiş k salt lm   maddelerinden oluşmaktadır.